

Οδεύοντας προς την πνευματική ελευθερία

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Τονίσαμε πάρα πολύ τη σημασία όλων μας των κινήσεων, από σκέψεως μέχρι ενεργείας, ότι αποβλέπουν στη μετά του Θεού συνάντηση και κοινωνία. Αλλά και πάλι θα επανέλθουμε σ' αυτό για να γίνει περισσότερο κατανοητό. Η κοινωνία και η ένωση με τον Θεό, -«εγώ και ο Πατέρας θα έλθουμε και θα κατοικήσουμε μαζί του»(Ιω. 14, 23)-, δεν γίνεται από εμάς, αν και ο άνθρωπος είναι συνεργός με την ολοκληρωτική ανταπόκρισή του στο θείο θέλημα. Όμως, την πραγμάτωση και ενέργεια αυτής της κοινωνίας την κάνει ο Θεός, η οποία από τους Πατέρες ονομάζεται και απάθεια και θέωση. Ο Μέγας Άγιος Μάξιμος με αυτό τον τρόπο το περιγράφει:«πάσχουμε και δεν πραγματοποιούμε εμείς τη θέωση με τη βοήθεια της χάριτος γιατί βρίσκεται πάνω από τη φύση μας· γιατί η φύση μας δεν έχει τη δύναμη να πραγματοποιήσει τη θέωση».

Η ιδιότητα αυτής της θεοκοινωνίας, σαν θεοπρεπής και που γίνεται με τη χάρη του Θεού, δεν είναι προσωρινή, αλλά μόνιμη και σταθερή και, έτσι, δεν υπάρχουν περιθώρια εναλλαγής ή διακοπής της συνειδητής εν Χριστώ ζωής. Εδώ έχει θέση και έτσι ερμηνεύεται η ακρίβεια της υπερφυσικής Πατερικής ζωής. Κατ' αυτήν δεν χαρακτηρίζεται σαν καθήκον μόνον ο χρόνος, κατά τον οποίον πρακτικώς εκινούνται και ενεργούσαν, αλλά και όταν αδρανούσαν, σύμφωνα με τους αδιάβλητους κανόνες της ζωής. Όταν πριν μερικές ημέρες, σας μίλησε ο Γέροντας που μας επισκέφθηκε, ο π. Εφραίμ ο Κατουνακιώτης, σας είπε —αν θυμάστε— πως από την προσεκτική σας συμπεριφορά της ημέρας εξαρτώνται και οι φαντασίες και τα όνειρα στον ύπνο σας. Μη φαίνεται παράξενο αυτό στη νεανική σας απειρία, γιατί η Χριστοποίηση, την οποία βιαζόμαστε να πραγματοποιήσουμε με τη Χάρη Του, είναι κατά τον Μέγα Παύλο ότι «όποιος ανήκει στον Χριστό είναι μια καινούρια δημιουργία»(Β΄Κορ. 5, 17). Αυτό περίπου γράφεται και στις κατηχήσεις του Αγίου Χρυσοστόμου: «προτιμήσαμε καινούργια και διαφορετική ζωή και πρέπει εμείς να πράττουμε σύμφωνα με αυτή για να μη γίνουμε ανάξιοι της».

Ίσως θεωρεί κάνεις τη σύσταση της ακρίβειας, που τονίζεται στην πατερική διδασκαλία, σαν ανελεύθερο μέσο και ιδίως με τα σύγχρονα κριτήρια της περιεκτικής αποστασίας. Αλλά στην ουσία μόνον αυτή είναι και λέγεται ελευθερία της προσωπικότητας, γιατί μόνον έτσι στέκεται και κινείται η λογική φύση στον

καθολικό της προορισμό. «Είναι αναντίρρητη η πραγματικότητα της φυσικής μας συστάσεως ότι είμαστε λογικά όντα και κατά μετοχήν αγαθά» και, επομένως, στο αγαθό και μόνον ευσταθούμε και ευδαιμονούμε.

Ποιό όμως είναι το αγαθό στην ουσία του; Απαντά ο Ιησούς μας: «κανένας δεν είναι αγαθός, παρά μόνο ένας, ο Θεός». Κι εμείς μετέχοντας σ' Αυτόν, ως δημιουργήματα κατ' εικόνα και ομοίωσιν, δικαίως έχουμε φυσική την κλίση προς το αγαθό και επόμενο είναι η αγαθοποιία, με τις ποικίλες αρετές, να είναι η φυσικότερη κίνηση. Αυτό τονίζει ο Άγιος Μάξιμος λέγοντας ότι, «πραγματοποιεί λοιπόν η φύση μας τις αρετές γιατί έχει μέσα της τη δύναμη να το κάνει». Ο ενάρετος λοιπόν βίος δεν είναι εξωτερικό κοτόρθωμα, αλλά μάλλον εκδήλωση της φυσικής και εσωτερικής σχέσεώς μας με το απόλυτο αγαθό, δηλαδή το Θεό.

Πού είναι λοιπόν η δουλεία, κατά την κρίση των αναρχικών στοιχείων, σε όσους μέσω της φύλαξης των εντολών γίνονται ενάρετοι; Εάν, και όπως αποδείχθηκε, η αρετή είναι η στάση και κίνηση του ανθρώπου —και αυτό επιτυγχάνεται μόνον με τη μετοχή στη χάρη του Παναγάθου Θεού—, τότε, μόνον όσοι μετέχουν στη χάρη είναι και λέγονται ελεύθεροι, ενώ μένουν δούλοι δούλων όσοι ζουν και κινούνται μακράν του Θεού!

Περισσότερον είναι να τονίσουμε ότι οι εντολές που δόθηκαν και οι αρετές που πηγάζουν από αυτές είναι εκδηλώσεις του αγαθού όχι όμως το ίδιο το αγαθό. Την ένωση του αγαθού φροντίζουμε να επιτύχουμε, γι' αυτό και στις κοπιαστικές και σχολαστικές διατάξεις της ζωής μας δεν καμπτόμαστε ούτε υπαναχωρούμε, γιατί δεν είναι αυτές ο σκοπός, ούτε τα μετά από αυτές αποτελέσματα, αλλά ο Χριστός μας, η αλήθεια. Χάριν της γνώσεως Αυτού υπακούουμε. «Γνωρίστε την αλήθεια και η αλήθεια θα σας ελευθερώσει». Και «για τη γνώση του Χριστού, που ξεπερνά κάθε ανθρώπινη γνώση, όλα τα θεωρούμε σκουπίδια».

Η προσπάθειά μας και πάλι ήταν να διαχωρίσουμε το νόημα του πνεύματος από το τυπικό γράμμα και έτσι με φωτεινή συνείδηση και ζήλο να συνεχίσουμε τον αγώνα που έχουμε μπροστά μας, με τη χάρη του Χριστού και τις ευχές των Αγίων. Αμήν.

(Γέροντος Ιωσήφ, Λόγοι Παρακλήσεως, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 15, εκδ. Ι.Μ.Μ. Βατοπαιδίου, σ. 139-144. – σε γλωσσική επεξεργασία)